รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา

A Moral School Management Model for School Administrators under the Primary Educational Service Area Office

ธนสาร บัลลังก์ปัทมา, Thanasarn Ballangpattama[1]

สถาพร ขันโต, Sathaporn Khanto[2]

Email: thanasarn1234@gmail.com

Received: *September 26, 2020* **Revised:** *October 12, 2020*

Accepted: *October 28, 2020*

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา”วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ 3) ประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีระเบียบวิธีการวิจัย คือ วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก และ 10 องค์ประกอบย่อย 2) รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นรูปแบบที่มีชื่อว่า “MSMM Model” โดยเป็นรูปแบบที่มีโครงสร้างและวิธีการบริหารงานตามขอบข่ายและภารกิจด้านการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ตามแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม

---

[1] ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย Department of Buddhist Studies, Graduate School, Mahamakut Buddhist University.

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย Department of Buddhist Studies, Graduate School, Mahamakut Buddhist University.

หลักโลกบาลธรรม และการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก และ 10 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลัก คือ แนวคิดโรงเรียนคุณธรรม หลักโลกบาลธรรม และการบริหารโรงเรียน และ 3) ผลการประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่ได้กำหนด จึงสรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

คำสำคัญ : (รูปแบบการบริหารงานโรงเรียน), (โรงเรียนคุณธรรม), (ผู้บริหารสถานศึกษา), (โลกบาลธรรม)

Abstract

This article was a part of dissertation entitled ‘A Moral School Management Model for School Administrators under the Primary Educational Service Area Office’ containing these: 1) to study components of moral school management for school administrators under the Primary Educational Service Area Office, 2) to create a model of moral school management for school administrators under the Primary Educational Service Area Office, and 3) to evaluate and to affirm the moral school management model for school administrators under the Primary Educational Service Area Office. The mixed research methodology is used in this study. The results revealed that: 1) The components of moral school management for school administrators under the Primary Educational Service Area Office consisted of 3 main components and 10 minor components. 2) A model of moral school management for school administrators under the Primary Educational Service Area Office was known as “MSMM Model.” It was an administrative form and method based on scope and mission of moral school administration concept, and *Lokapàladhamma*. The component weight values in descending order started with moral school concepts followed by *Lokapàladhamma*, and school administration, and 3) The evaluation results of moral school management for school administrator model under the Primary Educational Service Area Office in aspect of propriety, accuracy, feasibility and utility were at 4.67 level overall that was higher than the evaluation criteria. The model was affirmed by the experts.

Keywords: (School Management Model), (Moral School, School Administrators), (*Lokapàladhamma*)

1. บทนำ

สภาวการณ์สังคมโลกปัจจุบัน เป็นสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ความเจริญทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ส่งผลให้สังคมโลกปัจจุบันเป็นโลกที่ไร้พรมแดน คนในสังคมสามารถติดต่อสื่อสารกันได้รวดเร็ว ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์หรือโซเชียลมีเดีย ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่าง ปัญหาด้านพฤติกรรมก้าวร้าวหรือรุนแรงของสังคมอื่น ๆ ถูกลอกเลียนข้ามประเทศได้จากความเจริญด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเพียงแค่ใช้นิ้วสัมผัสจอโทรศัพท์มือถือ นอกจากนี้การแข่งขันทางการค้า และระบบเศรษฐกิจที่มุ่งแสวงหาผลกำไร ส่งผลให้สังคมโลกยุคปัจจุบัน เป็นสังคมแห่งการแข่งขันที่รุนแรง เป็นยุคที่มีความเจริญทางวัตถุ คนในสังคมมุ่งแข่งขันจนละเลยศีลธรรมอันดีงามเกิดความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรม จริยธรรม สังคมไทยประสบปัญหาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2564) ได้กล่าวไว้ว่าประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพเกือบทุกด้าน อาทิ คุณภาพคนต่ำทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ประชากรจำนวนไม่น้อย ไม่เคารพสิทธิผู้อื่นและไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ[3]

สังคมไทยเป็นสังคมหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากความเจริญในด้านต่าง ๆ ทั้งเจริญก้าวหน้าในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการดำรงชีวิต มุ่งแข่งขันทางการค้าและธุรกิจเพื่อแสวงหารายได้เพื่อผลกำไร กลายเป็นสังคมที่มีความเจริญด้านวัตถุ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทยทั้งด้านค่านิยม พฤติกรรม และระบบคุณค่าของคนในสังคม ซึ่งมีทั้งผลดีและผลเสียในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้เพราะความเจริญดังกล่าวเป็นความเจริญด้านวัตถุ ส่งผลทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในสังคมในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งด้านค่านิยม พฤติกรรม และระบบคุณค่าของคนในสังคม ความเสื่อมถอย ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรม นิยมพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยม บริโภคนิยม ขาดจิตสำนึกสาธารณะ และให้ความสำคัญกับเรื่องส่วนตนมากกว่าส่วนรวม[4]

ปัญหาวิกฤตด้านคุณธรรมในสังคมไทยเป็นปัญหาจำเป็นเร่งด่วนที่ควรได้รับการแก้ไข ดังที่ศูนย์คุณธรรม (องค์กรมหาชน) ร่วมกับศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ได้สำรวจสถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทย ภาคกลาง โดยสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในภาคกลางกระจายทุกระดับการศึกษาและอาชีพ จำนวน 2,000

---

[3] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.** 2560–2564**, หน้า 1**

[4] ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงศึกษาธิการ. **แผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2561**, 2560, หน้า 1.

หน่วยตัวอย่าง ผลการสำรวจประเด็นความรุนแรงของปัญหาวิกฤตด้านคุณธรรมในสังคมไทยในภาพรวม พบว่ามีความรุนแรงอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94 โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดควรได้รับการแก้ปัญหา คือ ปัญหาพฤติกรรมวัตถุนิยม บริโภคนิยม ไม่มีความพอเพียง รองลงมา คือ ปัญหาคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยมีสัมมาคารวะ ไม่เคารพผู้ใหญ่ และปัญหาขาดระเบียบวินัย ไม่เคารพกติกา กฎหมาย ปัญหาจิตสำนึกสาธารณะ ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ปัญหาความซื่อสัตย์สุจริต การทุจริตคอร์รัปชั่น ปัญหาขาดความกตัญญู และปัญหาสถาบันทางศาสนาไม่ทำหน้าที่ส่งเสริมคุณธรรมหรือเป็นที่พึ่งทางจิตใจให้กับประชาชนได้[5] ซึ่งฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร ได้กล่าวถึง ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมไว้ว่า ปัจจุบันเกิดปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมขึ้นในสังคมไทยในทุกระดับของสังคม อาทิ เด็กประถมลอกการบ้าน เด็กโตทะเลาะฆ่ารายวัน ฯลฯ โดยได้เสนอแนวทางการพัฒนาคุณธรรมในศตวรรษที่ 21 ต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณธรรมในเยาวชนอย่างเป็นระบบ โดยมีสองกุญแจสำคัญในการแก้ไขปัญหาสองประการ คือ การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการสร้างแนวคิดคุณธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาผ่านการปฏิรูประบบการเรียนการสอนของไทย จากการเรียนจากเรียนเพื่อสอบ เป็นเรียนเพื่อพัฒนารอบด้าน การเรียนเพื่อแข่งกับเพื่อนเป็นการเรียนร่วมมือกับเพื่อน การเรียนคนเดียว เป็นการเรียนเป็นทีม การเรียนแบบถ่ายทอด เป็นการเรียนสร้างความรู้จากการปฏิบัติ เรียนแบบปฏิบัติได้ เป็นปฏิบัติได้ แล้วสามารถอธิบายได้ ตลอดจนครูอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ต้องมีทักษะ Classroom skills ต้องเปลี่ยนการจัดกระบวนการเรียนรู้ จากการเป็นครูผู้สอนเป็นครูผู้ฝึก รวมถึงพ่อแม่จะต้องเปลี่ยนตัวเอง จากคนที่คอยบอกคอยสอน มาเป็นโค้ช[6] จากปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมที่กล่าวมา กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดแนวทางแก้ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 5 โดยมีแผนงานโครงการสำคัญ ที่กล่าวไว้ คือ โครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย และโครงการโรงเรียนคุณธรรม[7]

---

[5] ศูนย์คุณธรรม (องค์กรมหาชน), **โครงการสำรวจสถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทย ภาคกลาง ระหว่างวันที่ 28 พฤศจิกายน – 22 ธันวาคม 2559.** (กรุงเทพฯ : มปพ., 2559), หน้า 1

[6] ศูนย์คุณธรรม (องค์กรมหาชน), **ศูนย์คุณธรรม เสนอ 2 แนวทางพลิกฟื้นคืนคุณธรรมให้สังคมไทยต้อนรับฟ้าใหม่ พร้อมงานการพัฒนาคุณธรรมในศตวรรษที่ 21,** 2557 (ออนไลน์) จาก http://www.hooninside.com/news-detail.php?id=374804, สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2562

[7] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.** (กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิก, 2560), หน้า ฏ-ฐ.

โรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายจึงควรกำหนดรูปแบบในการบริหารงานเพื่อพัฒนาคุณธรรมตามแนวทางโรงเรียนคุณธรรมที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้

จากสภาพของปัญหา ผลกระทบ และความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) ในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศเพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข จึงได้ข้อสรุปว่าการพัฒนาคุณธรรมให้กับเยาวชนของชาติจำเป็นต้องดำเนินการจัดทำ “โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” ซึ่งผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ควรทำวิจัย และจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังไม่มีผู้ใดเคยศึกษาวิจัยเรื่องนี้มาก่อน จึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อทำให้ทราบรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา มาใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย และสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา ไปใช้ในการกำกับดูแลและส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมและของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” สำหรับวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอในบทความนี้มี 3 ข้อ คือ

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมและของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.3 เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) เป็นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและวิธีวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว ที่มีคุณสมบัติเข้ารับการพิจารณายกระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษา ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 209 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีวิธีเลือกและสุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดได้สองประเภท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น (Baseline Study) เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เลือกมาเพื่อทำการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำหรับการตอบคำถามวิจัยข้อ 1 ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือเคยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว หรือผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหรือเคยเป็นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาพรวม จำนวน 5 คน และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหรือผู้เคยเป็นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว จำนวน 1 คน รวม 6 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาเพื่อทำการศึกษาสำหรับการตอบคำถามวิจัยข้อ 2 ได้แก่ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว ที่มีคุณสมบัติเข้ารับการพิจารณายกระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว ที่มีคุณสมบัติเข้ารับการพิจารณายกระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว จำนวน 136 โรงเรียน จากจำนวนทั้งสิ้น 209 โรงเรียน 2) จำแนกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโดยจำแนกตามเขตตรวจราชการ และ 3) สุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แล้วกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณตามอัตราส่วน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน หัวหน้ากลุ่มงาน โรงเรียนละ 1 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ โรงเรียนละ 1 คน และครูผู้สอน โรงเรียนละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 544 คน ได้แบบสอบถามคืน 540 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.26

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ จำนวน 4 ชุด ดังนี้

เครื่องมือชุดที่ 1 ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Form) ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการนำผลจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ

องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มาเป็นแนวทางในการสร้าง ประกอบด้วยแนวคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างครบถ้วนทุกประเด็น ใช้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน โดยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในภาพรวม ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1

เครื่องมือชุดที่ 2 ได้แก่ แบบสอบถามระดับการปฏิบัติการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างาน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้สอน เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบ และแนวทางการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการร่างรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 2

เครื่องมือชุดที่ 3 ได้แก่ แบบบันทึกข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น โดยนำผลจากข้อคำถามปลายเปิดที่เป็นข้อคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมจากแบบสอบถาม มาเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดโครงร่างรูปแบบ

เครื่องมือชุดที่ 4 ได้แก่ แบบประเมิน โดยประเมินใน 4 ด้าน คือ ด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) ความเหมาะสม (Propriety Standard) ความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) และความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) ในการนำรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่สร้างขึ้นไปใช้จริง โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน โดยนำผลการประเมินทั้ง 4 ด้าน มาวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อรับรองรูปแบบโดยต้องได้ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.50 จึงถือว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นได้รับการรับรอบ หากได้ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.50 ถือว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นไม่ได้รับการรับรอง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 3

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน เกี่ยวกับแนวคิดและองค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3.3.2. แบบสอบถามวัดระดับการปฏิบัติการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 544 ชุด โดยวิธีการจัดส่งทางไปรษณีย์ และทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 540 ชุด โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 99.26

3.3.2. แบบบันทึกข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น โดยนำผลจากข้อคำถามปลายเปิดที่เป็นข้อคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมจากแบบสอบถาม

3.3.4. แบบประเมิน ผู้วิจัยใช้แบบประเมินเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน เพื่อพิจารณาประเมินโครงร่างรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบคำถามการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

3.3.1. เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)) แล้วสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม

3.3.2 เพื่อนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ คือ วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามระดับการปฏิบัติที่มีลักษณะเป็นนามบัญญัติ (Nominal scale) ในรูปตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation) เพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล แล้วสรุปเป็นโครงร่างรูปแบบ

3.3.3. เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบประเมินที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน พิจารณาประเมินโครงร่างรูปแบบในประเด็นด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งค่าเฉลี่ยต้องไม่ต่ำกว่า 3.50 จึงถือว่าได้รับการรับรอง แล้วสรุปเป็นรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

4. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีข้อค้นพบเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

4.1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 10 องค์ประกอบย่อย

4.2 ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ใช้ชื่อรูปแบบว่า “MSMM Model” เป็นรูปแบบที่มีโครงสร้างและวิธีการบริหารงานตามขอบข่ายและภารกิจด้านการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก โดยเรียงลำดับน้ำหนักองค์ประกอบ คือ แนวคิดโรงเรียนคุณธรรม น้ำหนักองค์ประกอบ 0.93 หลักโลกบาลธรรม หนักองค์ประกอบ 0.92 และการบริหารโรงเรียน น้ำหนักองค์ประกอบ 0.84 ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาประกอบกับข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามการวิจัย แล้วสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เรียงตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบดังภาพต่อไปนี้

ภาพ : รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (MSMM MODEL)

จากภาพร่างรูปแบบข้างต้น ผู้วิจัยได้ตั้งชื่อรูปแบบขึ้นใหม่ โดยนำตัวอักษรภาษาอังกฤษจากชื่อรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม คือ Moral School Management Model มาเรียงกันเรียกชื่อใหม่ว่า “**MSMM MODEL**” เพื่อประโยชน์ในการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบและรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั่วไปในวงกว้าง

รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นรูปแบบที่มีโครงสร้างและวิธีการบริหารงานตามขอบข่ายและภารกิจด้านการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ตามแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม หลักโลกปาลธรรม และการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก โดยเรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ คือ แนวคิดโรงเรียนคุณธรรม โลกบาลธรรม และการบริหารโรงเรียน ซึ่งมีแนวทางนำรูปแบบไปใช้บริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดังนี้

แนวคิดโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 1) ความพอเพียง 2) ความกตัญญู 3) ความซื่อสัตย์สุจริต 4) ความรับผิดชอบ และ 5) อุดมการณ์คุณธรรม โดยผู้บริหารควรดำเนินการ ดังนี้

1 ความพอเพียง สังเกตได้จากพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ 1) มีการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความมุ่งมั่นตั้งใจ สร้างสรรค์ รู้จักพอประมาณให้เหมาะสมกับตนเองตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว จนถึงระดับชาติด้วยความรวดเร็ว รอบคอบ 3) มีการดำรงชีวิตโดยไม่โลภ ไม่ฟุ้งเฟ้อ 4) มีการฝึกตนให้รู้จักความพอดี พอเหมาะ ไม่ทุจริต ผู้บริหาร ครูและนักเรียนปฏิบัติตนโดยไม่เบียดเบียน ผู้อื่น สังคม และ 5) มีเหตุผล ใช้ความรู้อย่างรอบคอบโดยคำนึงถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิต

2. ความกตัญญู สังเกตได้จากพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ 1) มีการดำรงตนเรียบง่าย 2) ไม่หลงลืมตัวเมื่อเกิดความสำเร็จ ความดีงาม และ 3) รู้จักยกย่องเชิดชูบุพการี ครู อาจารย์ และทุกคนมีส่วนร่วม

3. ความซื่อสัตย์สุจริต สังเกตได้จากพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ 1) มีการร่วมกันป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชั่นในทุกระดับ โดยการปลูกฝังค่านิยมว่าการทุจริตคอร์รัปชั่น คือความย่อยยับอับปาง และความน่าอาย 2) หมั่นฝึกฝนอบรมเรื่องความซื่อสัตย์ให้เกิดขึ้นในตนเอง เพื่อจักได้เติบโตขึ้นเป็นคนดีมีประโยชน์ และมีชีวิตที่สะอาด เจริญมั่นคง 3) ประพฤติตนตรงต่อเวลาทั้งต่อหน้าและลับหลัง 4) รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่และยึดหลักความถูกต้อง 5) มีความซื่อสัตย์ปฏิบัติตนด้วยความรักและศรัทธาต่อวิชาชีพ 6) มีความจริงใจต่อผู้อื่นปลอดจากความรู้สึกสำเอียงหรืออคติทั้งต่อหน้าและลับหลัง 7) มีความซื่อตรง ไม่ใช้เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม 8) มี

จิตสำนึกในบทบาทหน้าที่ของตัวเอง และปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด และ 9) มีการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบพร้อมให้ตรวจสอบการกระทำได้เสมอ

4. ความรับผิดชอบ สังเกตได้จากพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ 1) มีความรับผิดชอบยึดมั่นความซื่อสัตย์ สุจริต ผู้บริหาร ครูและนักเรียนมีความรอบรู้เพื่อสร้างคนดีให้บ้านเมือง 2) มีความอดทนเสียสละ เพื่อสร้างคนดีให้บ้านเมือง 3) มีความเพียรด้วยปัญญา เพื่อสร้างคนดีให้บ้านเมือง และ 4) มีความรอบคอบเพื่อสร้างคนดีให้บ้านเมือง

5. อุดมการณ์คุณธรรม สังเกตได้จากพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ 1) ร่วมกันเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 2) มีการบริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้อง 3) มีการบริหารงานโดยยึดหลักมีความยุติธรรม 4) ได้รับปลูกฝังความคิดเชิงอุดมการณ์ตามแนวคิดโรงเรียนคุณธรรมอย่างกว้างขวางและทั่วถึง 5) ร่วมมือร่วมใจและมุ่งมั่นทำจะขับเคลื่อนระบบการศึกษาของชาติดำเนินไปด้วยความมั่นคง ยั่งยืน ด้วยจิตสำนึก ทัศนคติ พฤติกรรมที่เต็มเปี่ยมด้วยคุณธรรม และจริยธรรม และ 6) ใช้หลักการให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้

หลัก**โลกบาลธรรม** ประกอบด้วยหลักธรรม 2 ประการ คือ ประกอบด้วย 1) หิริ และ 2) โอตตัปปะ โดยผู้บริหารควรดำเนินการ ดังนี้

1) หิริ สังเกตได้จากพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ 1) มีการบริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรมมีความละอาย แก่ใจในการทำบาป ไม่ทำบาป ทางกาย วาจา ใจ 2) มีการบริหารงานโดยประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี งดเว้นจากการประพฤติชั่วหรือสิ่งไม่ดี ทั้งกาย วาจา ใจ 3) มีการบริหารงานโดยยึดกฎ ระเบียบ แบบแผนของทางราชการ มีความรังเกียจการทำงานที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และ 4) มีการบริหารงานโดยยึดหลักการทำความดี คิดดี พูดดี ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2. โอตตัปปะ สังเกตได้จากพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ 1) มีการบริหารงานโดยมีความเกรงกลัวต่อการทำบาป ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่นับถือ 2) มีการบริหารงานโดยคำนึงถึงภัยที่เกิดจากการกระทำความชั่ว กำหนดกฎระเบียบของหน่วยงานชัดเจน เพื่อให้บุคลากรในปฏิบัติ และ 3) มีการบริหารงานโดยกลัวความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นจากการทำชั่วทางกาย วาจา ใจ คอยแนะนำตักเตือนผู้ที่เกี่ยวข้องให้ทำความดี คำนึงถึงความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นจากการทำชั่วทางกาย วาจา ใจ

การบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย การวางแผน (Planning – P) การนำไปใช้ (Implementation – I) และ การประเมินผล Evaluation – E) โดยผู้บริหารควรดำเนินการ ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) สังเกตได้จากพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ 1) มีการการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนกลยุทธ์การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมที่เป็นปัจจุบัน 2) มีการการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่เป็นปัจจุบัน 3) มีการจัดทำโครงการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม 4) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมที่เหมาะสม 5) มีการกำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมที่เหมาะสม 6) มีการกำหนดเป้าหมายการ

ดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม 7) มีการกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมที่ชัดเจน 8) มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมที่ชัดเจน ปฏิบัติได้จริง ทั้งระยะเวลาก่อนการดำเนินการ ระหว่างการดำเนินการ และหลักการดำเนินการ และ 9) มีการกำหนดวิธีการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมที่ชัดเจน ปฏิบัติได้จริง

2. การนำไปใช้ (Implementation) สังเกตได้จากพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ 1) มีการปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนกลยุทธ์การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม 2) มีการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม 3) มีการนำโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไปสู่การปฏิบัติงาน 4) มีปฏิบัติงานตามขอบเขต ขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม 5) มีการจัดสรรทรัพยากร งบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ และการกำหนดผู้รับผิดชอบตามแผนการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม และ 6) มีการดำเนินงานตามปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม

3 การประเมินผล (Evaluation) สังเกตได้จากพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ 1) มีการติดตามควบคุม ตรวจสอบปัญหา การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง เหมาะสม 2) มีการประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ 3) มีการประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ 4) มีการรายงานผลการปฏิบัติงานการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาดำเนินโครงการ และ 5) มีการนำผลการประเมินการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมมาแก้ไข ปรับปรุง เพื่อพัฒนางาน และประกอบการวางแผนในปีถัดไป

4.3. ผลการประเมินรูปและรับรองแบบ จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ใน 4 ประเด็นหลัก คือ ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พบว่า เป็นรูปแบบที่ผ่านรับการรับรองผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มีคะแนนค่าเฉลี่ยรวมในทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.67 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงคะแนนจากด้านที่มีค่ามากที่สุดไปหาน้อยสุด ดังนี้ ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง และความเป็นไปได้ ตามลำดับ

5. บทสรุป

จากผลการวิจัยรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำมาสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

5.1 องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก และ 10 องค์ประกอบย่อย

5.2 รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นรูปแบบที่มีชื่อว่า “MSMM Model” โดยเป็นรูปแบบที่มีโครงสร้างและ

วิธีการบริหารงานตามขอบข่ายและภารกิจด้านการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ตามแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม หลักโลกปาลธรรม และการบริหารโรงเรียนประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก และ 10 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลัก คือ แนวคิดโรงเรียนคุณธรรม น้ำหนักองค์ประกอบ 0.93 หลักโลกบาลธรรม น้ำหนักองค์ประกอบ 0.92 และการบริหารโรงเรียน น้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0,84

5.3 ผลการประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่ได้กำหนด จึงสรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

จากผลการวิจัยที่ค้นพบ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบหลักที่ 1 องค์ประกอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม น้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด 0.93 ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะโครงการโรงเรียนคุณธรรมได้กำหนดคุณธรรมที่สามารถนำไปใช้กับทุกศาสนาและเป็นคุณธรรมที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรและผู้เรียนได้ สอดคล้องกับหลักการโรงเรียนคุณธรรม ที่ว่ารูปแบบของโรงเรียนคุณธรรมนั้น เป็นเรื่องที่ไม่ซับซ้อนและทำได้ง่าย สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้จริง โดยหลักการของโรงเรียนคุณธรรมสามารถนำไปใช้ได้กับโรงเรียน เปรียบเสมือนเป็นคุณธรรมสากล ที่จะช่วยให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น[8] สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gong Zhen-sheng ที่พบว่า รูปแบบการศึกษาคุณธรรมมีส่วนประกอบน 4 ประการ คือ การอบรมสั่งสอน, การสร้างประสบการณ์, การสำรวจ และการสร้างแนวทางการปฏิบัติ การสื่อความหมายที่ชัดแจ้งด้วยการอบรมสั่งสอนที่กระชับ การพัฒนาศักยภาพด้านคุณธรรมในจิตใจที่อาจเกิดขึ้นอย่างมีศักยภาพด้วยปฏิสัมพันธ์ส่วนตัว แนวคิดรู้สึกผิดถูกที่ชัดเจนจากประสบการณ์ การปรับปรุงพฤติกรรมโดยการสร้างแนวทางการปฏิบัติ กลไกลสำคัญที่สุดในการพัฒนาศักยภาพด้านคุณธรรมในจิตใจเกิดจากปฏิกิริยาของแต่ละบุคคล[9] เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย พบว่าองค์ประกอบย่อยที่ 3 ความซื่อสัตย์สุจริต มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด อาจเป็นเพราะในสังคมปัจจุบันมีการส่งเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้

---

[8] สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, **แนวทางการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.** 2560**,** (กรุงเทพฯ : มปพ., 2559), หน้า 1.

[9] Gong Zhen-sheng. "On Model of Moral Education in American Schools Today. **Journal of Teachers College Qingdao University**. 26 (2) : pp. 17-20, June 2009.

กำหนดให้ทุกหน่วยงานใช้แผนแม่บท (Master Plan) โดยในประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์วินัย คุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยสอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม[10] นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hideki Maruyama ที่พบว่า การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน คุณธรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้อื่นของญี่ปุ่น คือ ความสำคัญของมารยาทและการสื่อสารกับผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์[11]

2. องค์ประกอบหลักที่ 2 หลักโลกบาลธรรม น้ำหนักองค์ประกอบ 0.92 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย พบว่า ทั้งสององค์ประกอบย่อยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบและค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในระดับใกล้เคียงกัน คือ องค์ประกอบย่อย หิริ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.92 และองค์ประกอบย่อย โอตตัปปะ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.91 ที่เป็นนี้อาจเป็นเพราะหลักโลกบาลธรรม เป็นหลักธรรมที่สอนให้ละอายต่อการทำความชั่ว และเกรงกลัวต่อการทำบาป สอดคล้องกับหลักธรรมในพระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับสยามรัฐ องฺ.ทุก 20/255/65; ขุ.อิติ 25/220/257 ที่ว่า โลกบาลธรรม เป็นธรรมคุ้มครองโลก มี 2 ประการ ได้แก่ หิริ คือ ความละอายใจต่อบาป หมายถึง ละอายที่จะกระทำชั่ว พูดชั่ว และคิดชั่ว เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นโดยไม่ต้องมีผู้คอยบอกให้เกิดความละอาย โอตตัปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาป หมายถึง ความเกรงกลัวต่อผลของกรรมชั่ว เพราะตระหนักรู้ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ผู้บริหารหรือผู้นำควรประยุกต์ใช้หลักโลกบาลธรรมเพื่อการครองตนที่ดี ไม่ทำความชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา[12]

3. องค์ประกอบหลักที่ 3 การบริหารโรงเรียน น้ำหนักองค์ประกอบ 0,84 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ 2 การนำไปใช้ มีค่าน้ำหนักองค์มากที่สุด น้ำหนักองค์ประกอบ 0.93 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการบริหารแบบ PIE ประกอบด้วยการวางแผนการนำไปใช้ และการประเมินผลนั้น ในขั้นการนำไปใช้เป็นกระบวนการที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมากที่สุด

---

[10] คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, **แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559–2564),** (กรุงเทพฯ : กระทรวงวัฒนธรรม, 2559), หน้า 3.

[11] Hideki Maruyama **Moral Education in Japan**, 2013. Retrieved March 1, 2019, From https:// www.nier.go.jp/English/educationjapan/pdf/201303MED.pdf.

[12] สุวิทย์ ภาณุจารี. การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. (นครปฐม : นิติธรรม, 2563), หน้า 502–503.

สอดคล้องกับ ธัญญรัตน์ บัวพันธ์ ที่นำเสนอกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา โดยนำแนวการบริหารโรงเรียนแบบ PIE Model ตามแนวคิด Newby และคณะ มาใช้ในการบริหารโรงเรียนทั้งระบบ[13] และสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพร จันทรัศมี ที่นำรูปแบบการบริหารของ Pitt Community College (2011) สหรัฐอเมริกามาเป็นกรอบแนวคิดเชิงกลยุทธ์ที่เรียกว่า Planning–Implementation–Evaluation Cycle หรือ PIE Cycle for Institutional and Work Unit Planning ซึ่งประยุกต์มาจาก PIE Model เพื่อวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา[14]

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. **แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559–2564).** กรุงเทพฯ : กระทรวงวัฒนธรรม, 2559.

ธัญญรัตน์ บัวพันธ์. **การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558.

ประภาพร จันทรัศมี. **การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **2559**.

ศูนย์คุณธรรม (องค์กรมหาชน). **ศูนย์คุณธรรม เสนอ 2 แนวทางพลิกฟื้นคืนคุณธรรมให้สังคมไทยต้อนรับฟ้าใหม่ พร้อมงานการพัฒนาคุณธรรมในศตวรรษที่ 21,** 2557 (ออนไลน์) แหล่งที่มา : http://www.hooninside.com/news-detail.php?id=374804.

---

[13] ธัญญรัตน์ บัวพันธ์. **การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา.** (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎี บัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558), หน้า 33.

[14] ประภาพร จันทรัศมี. **การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา.** (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559), หน้า 262–276.

สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2562.

_____. **โครงการสำรวจสถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทย ภาคกลาง ระหว่างวันที่ 28 พฤศจิกายน – 22 ธันวาคม 2559.** กรุงเทพฯ : มปพ., 2559.

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงศึกษาธิการ. **แผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2561**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2560.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี**, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.** 2560–2564, 2559.

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. **แนวทางการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.** 2560. กรุงเทพฯ : มปพ., 2559.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–**2579. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิก. 2560.

สุวิทย์ ภาณุจารี. การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : นิติธรรม, 2563.

Gong Zhen–sheng. “On Model of Moral Education in American Schools Today. **Journal of Teachers College Qingdao University**. 26 (2) : pp. 17–20, June 2009.

Hideki Maruyama **Moral Education in Japan**, 2013. Retrieved March 1, 2019, From https://www.nier.go.jp/English/educationjapan/pdf/201303MED.pdf.